

PREOTULU ROMANU.

Diuaru basericescu, scolasticu si literariu.

Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege
voru cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7.

ROGATIUNEA DOMNULUI — TATALU NOSTRU.

Mantuitorulu nostru Isusu Christosu in chipulu si intru representarea fiintiei si a persónei s'ale ce o-a luatu¹⁾ nu numai cá insusi s'a rogatu, dandu-ne nóue esemplu, nu numai cá a demandatu dicúndu: „*priveghiati si ve rogati*“ (Math. 26. 14), si éراسi cá „*se cade a se rogá si a nu incetá*“ (Luc. 18. 1); ci intre celelalte precepte divine si indemnári salutarie, cu care a voitu se indrepte pre popóra la mantuire, cu cuventulu seu propriu ne-a invetiatu: cum si de ce avemu se ne rogamu. (Math. VI, 9.)

„Acel'a, care din indurare ne-a datu viétia, ne-a invetiatu a ne si rogá, cá ast'felu cu descoperirea cererei si a rógatiunei ce ne-a invetiatu Fíiulu, mai usioru se fimu ascultati la Tatalu.“²⁾

Si care e acea rogatiune la carea ne-a invetiatu Fiiulu lui Domnedieu? — Ace'a e rogatiunea cea frumósa carea e cunoscuta toturoru sub numirea de „*Rogatiunea Domnului*“ séu „*Tatalu nostru*.“

Toti cunóscemu acést'a rogatiune, si cum nu? cându din prunci'a nóstra ace'a forméza inceputulu cunoscintiei si temeulu credintiei nóstre crestinesci, ea este cu adeveratu la multi crestini centrulu pietatei familiare si publice. Cu tóte aceste cátu e de mare si numerulu acelor'a, cari nu cunoscu insemnatatea subluma a cereriloru cuprinse in-

¹⁾ S. Joanu Damascenu „De Fide“ lib. III. pag. 24.

²⁾ S. Cyprianu „De Oracione“ tom. II. opusc. selecta. Innsbuck T. II p. 44.

trens'a! Câti cunosc si recitéza cuventele acelei rogatiuni; dara li-e necunoscutu spiritulu acelei'a!

Voimu dreptu ace'a cá in cele urmatórie, de dupa invetiaturele a mai multoru santi Parinti se espunemu insemnatatea cereriloru cuprinse in Tatalu nostru, adaugându cev'a si despre istoriculu introducerei acelei rogatiuni la cultulu divin.

Rogatiunea Domnului — dice *Tertulianu* — este „*brevariulu a tóta evangeli'a*,” deórace „*in compendiulu puçineloru cuvente, câte predîceri de ale profetiloru, evangelielor, Apostoliloru, câte dîceri, parabole, esemple si precepte de ale Domnului* (se cuprindu) *si câte datorintie de ale Domnului se implinescu* (prin ace'a). *Onórea lui Domnedieu in Tatalu, testimoniulu credîntiei in nuneele* (santiésca numele teu) *offerirea ascultarei in vointia, comemorarea sperantiei in imperatia, cererea vietiei in pane, marturisirea gresieleloru in cerere, grigi'a de tentatiuni intru invocarea ajutoriului. Si ce mirare e? Numai insusi Domnedieu a potutu se invetie cum voiesce cá se i-se faca rogatiune. Dreptu ace'a religiunea rogatiunei s'a asiediatu de càtra Elu, si din Spiritulu Lui a primitu vietia dejá atunci cându a esitu din gur'a cea Domnedieésca, si cu privilegiulu seu s'a innaltiatu la ceriu, commandandu Parintelui celea ce Fîiulu le-a invetiatu.*“¹⁾

Si intru adevèru multe si mari lucruri suntu cuprinse pe scurtu in cuvente, care in modu spirituale suntu abundante, încátu nemic'a nu e pretermisu, ce, cá si intr'unu compendiu alu doctrinei ceresci, se nu fia cuprinsu in cererile si rogatiunile nóstre.²⁾ „*Scurta e rogatiunea Domnului dara e plina de tóte vîrtutile.*“³⁾

Cá invetiaturele aceste ceresci si vertutile cele preamarite dupa recerintia se-le potèmu cuprinde si cunósce, rogatiunea Domnului o vomu considerá de dupa partile ei constitutive. — Din ce pàrti stà dara acésta rogatiune? Ea stà din trei parti, si anume:

¹⁾ Tertulianu „De orat. Dom.“ c. IX. p. 14.

²⁾ S. Cyprianu „De orat. Dom.“ IX p. 50.

³⁾ Ambrosiu „De sacramentis“ c. IV. p. 65.

- I. *Din Introducere.*
- II. *Din trei cereri referit6rie la cele eterne.*
- III. *Din patru cereri temporale.*

I.

Introducere.

1. — „*Tatalu nostru carele esti in ceriuri*“ asia se incepe rogatiunea. Si ce ins6mna ac6st'a! Éta:

„Omulu celu nou si reascutu, si prin darulu lui Domnedieu redatu Acestui'a — dice *S. Cyprianu* -- mai ant6iu dice „*Tatalu*,“ pentru-c6 a inceputu a fi F6iu (adeca prin s. botezu). . . . Dreptu ace'a, cel'a ce a creditu intru numele Lui (Io. I. 11) si s'a facutu fiiu lui Domnedieu, trebuie se inc6pa de aci, c6 ast'feliu de o parte se multiem6sca, de alta parte se se marturis6sca pre sene a fire f6iulu lui Domnedieu, c6ci c6ndu pre Domnedieu carele este in ceriuri, 'lu numesce „*Tata*“ atunci totu-de-o-data marturisesce, c6 in cele de-6nt6ie cuvente ale nascerei s'ale (spirituale) a renunsiatu de tatalu celu pamentescu si trupescu, si numai pre acelu Tata a inceputu a-lu cun6sce, si a-lu av6, carele este in ceriuri.“ (*S. Cyprianu* l. c. p. 51.) — Éra

Tertulianu dice:

„C6ndu dicemu „*Tatalu nostru carele esti in ceriuri*“ incepemu cu marturisirea lui Domnedieu si cu meritulu credintiei, pentru-c6 ne rogamu de D-dieu si commandamu credint'i'a... Numirea ac6st'a (*Tatalu nostru*) este espressiunea pietatei si a potestatei. — Afora de ace'a in numirea „*Tatalu*“ se inv6ca si F6iulu („*Eu si Tatalu un'a suntemu*“ — Io. X. 30), si ce e mai multu neci mam'a nu se pretermite. Pentru c6 in *Tatalu* si in F6iulu se recun6sce si mam'a, despre ce aderesce numele de *Tata* si de *F6iu*.“ ¹⁾

„O omule! eschiama *S. Ambrosiu*, nu ai cutezatu se-ti aredici faci'a t'a la ceriu, ochii tei i-ai tientitu la pam6ntu, si de grabu ai primitu darulu lui Christosu, iertandu-ti-se t6te pecatele. Din servu necredintiosu te-ai facutu fiiu bunu.

¹⁾ Orat. II. opusc. selecta t. II. p. 5.

. Aredicâți dreptu ace'a ochii la Tatalu, carele prin bo-
tezu te-a nascutu, — la Tatalu, care te-a rescumperatu prin Fi-
iuiu, si dî: „*Tatalu nostru*“ Că-si unu Fiiu 'lu numesci
Tata, — dara pentru ace'a nu-ti arogá tie cev'a lucru speci-
alu. — Numai singuru lui Christosu e tata specialu, éra
nóua toturoru ni-e tata comunu; pentru-câ pre Elu l'a nas-
cutu, precându pre noi ne-a creatu. Dî dara si tu prin
gratia „*Tatalu nostru*“ cá se meriti a fire fiu.“¹⁾

„O ce indurare mare a lui D.-diu cãtra ómeni in-
preunata cu iubire! — graiesce *S. Cyrillu Jeros.* — Acelor'a
cari s'au lapedatu de Elu si au fostu in reutati estreme,
atât'a impartasire de gratia si uitare de injuria li-a concesu,
incãtu s'a lasatu a-se numí Tata, dicîndu: „*Tatalu nostru*
carele esti in ceriu.“²⁾

Intre toti santii parinti inse mai frumósa mi-se pare
esplicarea ce dà cuventelor „*Tatalu nostru*“ *S. Chrysostomu*,
carele asia dice:

„O cãta indurare façia de ómeni, ce excellentia de
demnitate! Ce cuventu ar' poté indestulu se multiamésca
datatoriului atãtoru bunatãti.

Recugetã, iubite! puçinetatea t'a si a mea, cérca cogna-
tiunea, — ace'a e: pamentulu, pravulu, lutulu, cenusi'a: făcuti
fiindu din pamêntu in pamêntu ne vomu peface. Aceste
sciendu-le, considera cu admirare avutiile nescrutabile ale
bunatatei divine aretate façia de noi: cà adeca tie tî-s'a de-
mandatu se numesci pre Acel'a Tata, — pamentescu pre
celu ceresau, moritoriu pre celu nemoritoriu, — strica-
tiosu pre celu nesticatiosu, — temporalu pre celu eternu,
care numai ieri ori alaltaieri erái lutu, pre acel'a care din veci
a fostu Domnedieu. Dreptu ace'a nu te-ai invetiatu in de-
siertu cá se dîci acelu cuvêntu; ci pentru ace'a cá fiindu
mișcatu de reverintia, la numirea ace'a de tata, carea
limb'a t'a o-a dîsu se imitezi bunatatea Acelui'a.“ (Cfr *Math.*
5. 45.)

„Acel'a inse care e cu sufletu neinduratu si vrașmasiescu
nu póte numí Tata pre Ddiu celu induratu Totu
cel'a ce e blandu si umanu façia de aprópele seu si nu cérca

¹⁾ De sacram. l. 5. c. 4. T. 37, p. 65.

²⁾ Catech. myst. 5. Opusc. sel. T. 7. p. 131.

a face isbânda asupr'a celui ce l'a vatematu, ci nedreptatile le resplatesce cu binefaceri, acel'a cându numesce pre Domnedieu „Tata“ nu lucra reu.“¹⁾

2) In rogatiunea Domnului inse pre D.-diu nu numai că 'lu numimu Tata, ci Tatalu Nostru. Insemnatatea si ratiunea acestui cuventu asia o esplica *S. Cyprianu*.

„Dîcemu Tatalu nostru adeca a celoru ce credu, acelor'a cari prin Elu fiindu santiti si re'noiti cu nascerea darului Spirituale, au inceputu a fi fii lui Domnedieu.“

Esplicarea acést'a apoi asia o intregesce *S. Chrysostomu*:

„Când dîcemu Tatalu Nostru prin acést'a ni-se demanda iubirea de-aprópelui. Cérca cu deseversire puterea rogatiunei, cum ni se demanda iubirea imprumutata, si cum ne unesce pre toti cu affectulu iubirei. Pentru-cá nu a deman datu se dîcemu: „Tatalu meu carele esci in ceriu,“ ci Tatalu Nostru, cá invetiandu-ne a avé unu Tata comunu, se aretamu iubire fratiésca imprumutata.“²⁾

3) Mai departe dîcemu „*Carele esci in ceriu*.“ Prin acést'a ne invétia Christosu: cá „pamêntulu si cele pamentesci se-le parasimu, neci se-ne lipimu de cele trecutórie, ci sburandu cu aripile credintiei preste aeru si strabatendu cele de sub ceriu, se-lu cercamu pre acel'a pre care 'lu numimu Tata.“

Ni-se demanda a dîce „*Carele esci in ceriu*,“ nu pentru ace'a cá si cum Domnedieu numai in ceriu ar' fi, cá e mai pre susu de tóte ceriurile (Ps. 112. 4), cí cá pre noi cari suntemu pre pamêntu se ne induca la cercarea ceriului, si nóua celoru luminati cu frumseti'a bunatátiloru ceresci, se ni-o deie ace'a, cá tóte poftele nóstre intr'acolo se se transpuna.“³⁾

Séu dupacum dice *S. Ambrosiu*: „Acolo e ceriulu unde incéta pedéps'a, unde nu este foradelege, unde nu e ran'a mortiei.“⁴⁾

¹⁾ De orat. Dom. 4. T. 3. p. 45.

²⁾ Angusta porta et De orat. Dom. 4. T. III. p. 45.

³⁾ Chrys. l. c. p. 45.

⁴⁾ Ambrosiu de sacram. l. 5. c. 4. n. 20. S. Cyrill Jeros, Catech. myst. 5. n. 11.

Considerandu acésta insemnatate ce se atribue cuvintelor cu care se introduce rogatiunea Domnului, potemu eschiamá cu *S. Cyprianu*: „Câta indulgentia, câta abundantia de iubire si de bunatate aréta Domnulu câtra noi, carele asia a voitu se celebramu rogatiunea, cá pre Domnedieu se-lu numimu Tata, si precum Christosu e Fiiulu lui Domnedieu, asiá se ne numimu si noi fii lui Domnedieu. Numirea acést'a nemene nu ar' fi cutezatu se-o faca in rogatiune de nu ne-ar' fi permis Insusi Elu cá asia se ne rogamu.“ — Dreptu ace'a trebue se ne aducemu a-minte, si se scimu cumcà, cându pre Domnedieu 'lu numimu Tata cá si fii lui Domnedieu trebue se lucramu, cá precum ne place nóua de Domnedieu Tatalu, asia se aibe si Elu placere in noi. Se petrecemu cá si baseric'a lui Domnedieu, cá se se cunósca cà Domnedieu locuiesce intru noi.“¹⁾

Câta bucuria si mangaiare se cuprinde in cuventele „*Tatalu nostru carele esti in ceriu*“ scie numai acel'a care se róga cu anima ferbinte, unulu cá acel'a póte se díca cu *S. Chrysostomu*, carele, fiindu gonitu din patria prin imperatés'a *Eudoxi'a*, eschiamasè:

„*Ori unde se mergu, ceriulu totu-de-a-un'a de-asupr'a mea este, si acolo locuiesce Tatalu meu, carele din nemic'a m'a ziditu, si a-buna-séma cà si acum'a se vá ingrigí despre mine. Elu me vá indreptá, conduce, iubí, mangaiá, îmbracă si nutrí. In totu loculu potu se me rogu câtra Tatalu carele e in ceriuri.*“

II

Cererile referitórie la bunatati spirituale eterne.

Dupa-ce prin cuventele „*Tatalu nostru*“ de o parte amu fi recunoscutu multímea bunatatei si abundanti'a iubirei lui Domnedieu cu carea ne-a redicatu la demnitatea de fiu éra de alta parte amu fi descoperitu increderea, supunerea, si iubirea nóstra façia de Elu, cá o urmare mai aprópe a acestor'a e cà noi cá nescari fii ne întórcemu câtra Tata si cerem bunatati ceresci in urmatoriulu modu:

¹⁾ *S. Cyprianu XI. l. c.*

1) „*Santiéscase numele teu,*“ nu cá si cum amu poftí lui Domnedieu cá prin rogatiunile nóstre se se santiésca, ci ceremu dela Elu cá numele Lui se se sântiésca intru noi. Dela cine se se santiésca Domnedieu cându elu dà santíre? Dara pentru-cá a dísu „*Fiti santi cum si eu santu sum*“ (Levit. 20. 26) ace'a ceremu, si de ace'a ne rogamu, cá cei ce ne-amu santítu in botezu, in ace'a ce amu inceputu a fi se persistamu. Tóta diu'a ceremu acést'a, pentru-cá e de lipsa cá tóta diu'a se ne santímu, cá cei ce tóta diu'a pecatuimu, pecatele nóstre se le curatímu cu santíre assidua.“¹⁾

„Numele lui Domnedieu din natur'a s'a e santu, ori vomu díce noi ori bá — díce *S. Cyrill Jeros.* Dara dupace prin cei peccatosi câte odata se spurca, precum dice Dlu „*pentru voi numele meu se hulesce între neamuri*“ (Is. 52. 5): asia ne rogamu cá intru noi se se santiésca numele lui Domnedieu. Nu cá si cum numai acum'a ar' incepte a fi santu ce mai 'nainte erá, fora cá in noi se face santu cându pre noi însíne ne santímu si facemu lucruri vrednice de santía.“²⁾

Macarcà S. Chrysostomu in essentia nu e strainu de intielesulu de mai susu alu cererei „*Santiésca-s: numele teu*“ — totusi i-dà esplicare deosebita referindu-o ace'a nu intru atát'a la santírea nóstra propria, ci la preamarirea lui Domnedieu, ceea-ce se face prin viétia vêrtuósa.

„Se nu cugete cinev'a nebunesce — díce, cá se atribue cev'a crescere a sanctitateri cându se díce „*Santiésca numele teu,*“ — pentru-cá Domnedieu e santu, de totu santu, si celu mai santu dintre toti santii. Laud'a acést'a i-o aducu Serafimii aclamându-i cu vóce neinctetata: „*Santu, santu, santu e Domnulu Savaotu, plinu e ceriulu si pamentulu de marirea lui.*“ (Is. 6. 3.)

„Fora pecum acei'a cari pre imperati i-intempina cu acclamári si-i numescu regi si imperati, acestor'a nu li atribue ace'a ce nu au, cí ce au o celebréza cu laude: asia si noi cându dicemu „*Santiésca-se numele teu.*“ — nu of-

¹⁾ S. Cyprianu l. c. c. XII.

²⁾ Catech. myst. 5. 12. — Cfr. Ambrosiu de sacram. l. 5. c. 4. n. 21.

ferimu lui Domnedieu santí'a ace'a ce nu-o are, cí ace'a ce are o celebramu cu lauda. Pentru-cá „santiésca-se“ atát'a in-sémna câtu „sè se preamarésca.“ Cu acestu cuventu ne invetiamu cá se ducemu o viétia plina de virtute. cá vedindu-o ace'a ómenii, se preamarésca pre Tatalu nostru, precum se si díce: „*Asia se lumineze lumin'a vóstra*“ s. c. I. (Math. 5. 16.) ¹⁾

Cându dícemu „*Santiésca-se numele teu*“ scrie *Tertulianu*, ace'a ceremu cá se se santiésca intru noi carii intru-elu suntemu, si deodata si in cei alalti pre cari i-ascépta darulu lui Domnedieu, cá urmandui si acestui mandatu se ne rogamu pentru toti si pentru inimicii nostrii.“ ²⁾

2. — „*Vínà imperati'a t'a.*“

Mai ántáiu amu cerutu cá numele lui D.-dieu se se sántiésca intru noi, apoi ceremu cá se vínà imperati'a lui. Nu cá si cum dóra imperati'a lui D.-dieu nu ar' fi eterna, cí cá imperati'a cerésca câscigata cu sangele si patimele lui Christosu, si toturoru promisa (Math. 25. 34), se vínà la noi (Cyprianu I. c. XIII), ceea ce vá vení atunci, cându vomu câscigá grati'a lui D.-dieu (Ambrosiu de sacram. I. 5. c. 4. n. 22) si cându impreuna cu Christosu vomu domní.“

Dara sub „*imperati'a lui Domnedieu*“ se póte intielege si *Christosu* pre carele 'lu dorimu cá tóta díu'a se vínà. Si dupace inviarea nóstra este Christosu incátu intru elu invi-emu: ast'feliu sub imperati'a lui D.-dieu se póte intielege insusi Christosu, deórece dupa inviare intru elu vomu domní. Si acésta e caus'a cà neincetatu avemu se ne rogamu cá nu cumva se pierdemu imperati'a cerésca, cum o-a pierdutu jidovii caror'a inca s'a fostu promis.“ (Math. 8. 11.) In acestu sensu explica *S. Cyprianu* si *S. Ambrosiu* cererea de mai susu.

Cu acésta explicare in essentia convine si invetiatur'a *S. Chrysostomu*, carele ast'feliu scrie:

„Fiindu apesati de tirani'a turburariloru trupesci si cuprinsi de nenumerate insulte ale tentatiuniloru, avemu lipsa de imperati'a lui Domnedieu si adeca cá pecatulu se nu domnésca in trupulu nostru celu moritoriu implinindu placerele aceluia, neci se aretamu medularile nóstre armele nedreptatei pecatului, cí acelea se le aretamu inaintea lui Domnedieu cá arme de dreptate, si cu ele se servimu Imperatului

¹⁾ I. c. ²⁾ I. c. III.

vécúrilor! — Afora de acést'a, prin cererea „*vînd imperati'a t'a*“ ne invetiamu cá lumea acést'a se nu o pretiuimu preste mesura, cì cele presente se le despretiuimu si se cercamu cele venitòrie cá unele ce remann in eternu, se cercamu ace'a imperatia cerésca si eterna si se nu ne lipimu de placeri presente: si adeca de form'a (frumseti'a) trupului, de puterea baniloru, de abundanti'a avutiiloru, de magnificenti'a pretiósoloru, nu de stralucirea edificieloru, nu de imperatii si prefecture militare. — nu de purpure si diamante, nu de ospetie vesele si necumpetate. precum neci de altele ce atîtia semiururile nòstre. cì lapedandu-ne de tóte acestea, se cercamu imperati'a lui Domnedieu.“¹⁾

Din acésta marturisire se vede cà dupa S. Chrysostomu, imperati'a lui Domnedieu ce o ceremu stà in sufletu curatu, strainu de ori-ce pofte trupesci si lumesci pecatóse. Cu densulu consemte si *S. Cyrillu Jeros.* scriendu asia:

„Numai sufletele cele curate potu cu incredere se dîca: „*Vînd imperati'a t'a*,“ — pentru-cà celu ce va ascultá pre S. Paulu carele dice: „*Se nu domnésca pecatulu in trupulu vostru celu moritoriu*“ (Rom. 6. 12) si pre sine se va aretá curatu cu lucrulu, cu cugetulu si cu cuventulu, acel'a vâ se dîca lui Domnedieu „*Vînd imperati'a t'a*.“²⁾

Cererea a trei'a este:

3. — *Fia voi'a t'a precum in ceriu asia si pre pamêntu.*“ Prin acést'a nu ceremu cá Domnedieu se faca ce voiesce, cì cá noi se putem face ce este dupa voi'a lui Domnedieu, càci cine va stá in contr'a lui Domnedieu se nu faca ce voiesce? Dara dupa-ce diavolulu ne impiedeca cá sufletulu si faptele nòstre intru tóte se le supunemu lui D.-dieu, pentru ace'a ceremu si ne rogamu cá intru noi se se plínésca voi'a lui Domnedieu, ceea-ce cá se se póta intemplá, avemu lipsa de vointi'a. respective de ajutoriulu si protectiunea lui Domnedieu, pentru-cà nemene nu e destulu de tare 'in fortiele s'ale, cì tóta securinti'a este din voi'a si din indurarea lui Domnedieu.“

Si carea este voi'a lui Domnedieu?

„Ace'a ce Christosu a facutu si a invetiatu. Atunci adeca implinimu voi'a lui Domnedieu intru noi, de cumv'a vomu

¹⁾ l. c. p. 46. ²⁾ Catech. myst. 5. n. 13.

fi umilti in conversare, statornici in credintia, cu socotéla in cuvente, drepti in fapte, induratori in lucrarile nóstre, disciplinati in moravuri, lesne iertatori, rabdatori in injuria, pacínici cu cei de aprópe, iubitori ai lui Domnedieu din tóta anim'a, — cându pre Domnedieu 'lu vomu iubi cá pre unu tata si ne vomu teme de Elu cá de Domnedieu, — déca nemic'a nu vomu preferi inaintea lui Christosu, precum neci Elu nu a prepusu nemic'a inaintea nóstra. — Voi'a lui Domnedieu este: nedespartítu a se lipi de iubirea lui Christosu, si cându e vorba de numele si onórea Lui, cu taria si cu credintia a ne tiené de crucea Lui, — in vorbire a aretá constantia cu carea 'lu marturisimu, in intrebări, incredere cu carea ne adunamu, — in mórte pacientia cu carea ne incoronamu. Cu unu cuvêntu a aretá cá voimu se fimu impreuna moscenitori cu Christosu, voimu a implini vointi'a Lui.¹⁾

Tertulianu cererea din cestiune asia o explica :

„Intielesulu petitiunei „*Fia voi'a t'a*“ este cá intru noi se fia voi'a lui Domnedieu pre pamêntu, cá apoi se póta fi si in ceriu. — Ce voiesce inse alta-ce Domnedieu, decâtu cá se umblamu dupa invetiatur'a Lui. Ceremu dreptu ace'a cá substanti'a si avuti'a voiei sale se ni-o deie nóua, spre a poté fi mantuiti in ceriu si pre pamêntu, căci summ'a vointiei Lui este: mantuirea celoru adoptati.“

„Altcum si ace'a e voi'a lui Domnedieu ce'a-ce Christosu a aretatu in predicare, in lucrare si in pacientia. Elu insusi a dîsu cá nu voi'a s'a, ci voi'a Parintelui o face. Fora indoiéla cá celea ce a facutu au si fostu voi'a Tatalui. Acelea apoi ni se propunu cá esemple de urmatu cá si noi totu acelea se vestimu, se lucramu si se suferimu pâna la mórte.“²⁾

S. Chrysostomu díce, cá cererea „*Fia voi'a t'a*“ atát'a insémna, cá si cum am díce: „Dómne! dà-ne nóua se urmamu ratiunea cerésca a vietiei, cá acele ce Tu voiesci, si noi se voimu. Succurge dara (Dómne!) propusului celui slabu alu vointiei, carea doresce se faca cele demandate de tene

1) S. Cyprianu l. c. XIII. XIV.

2) l. c. IX.

— dara prin slabitiunea trupului se impiedeca: intende man'a t'a celui ce voiesce se alerge, care inse e silitu a schiopetá. Anim'a e inzestrata cu aripi, dara o ingreunéza trupulu, — ace'a se grabesce la cele ceresci, acest'a inse e greu si plecatu spre cele pamentesci. Intende dara ajutoriulu teu, cá cele ce se paru a fire imposibile, se deviná usióre. "1)

Deosebite suntu esplicarile S. *Cyrrill si Ambrosiu*.

Celu de-ântâiu scrie: „Asia dara rogatiunea t'a, acésta potere si insemnătate are cá si cum ai díce: „Dómne! precum in angéri se face voi'a t'a, ace'a se se faca si intru mene pre paméntu“ (Ps. 102, 20.)²⁾ Éra celu de alu doile díce: „Cându dícemu „*Fia voi'a t'a*“ acésta atâta insémna, cá precum in ceriu asia si pre paméntu se fia „*pace*“³⁾

III.

Cereri temporale.

4. — „*Pânea nóstra cea de tóte dâlele dâ-ni-o nóue astadi.*“

Cu ce elegántia a instruitu intieptiunea divina ordulu rogatiunei — díce *Tertulianu* — cá dupa, cele ceresci, adeca dupa invocarea numelui, a vointiei, si a imperatiei lui Domnedieu, se se faca rogatiune pentru lipsele temporale, pentru-cá si Domnulu a dísu: „*cautati ántâiu impèrati'a lui Domnedieu si tóte celelalte se voru adauge vóue*“ (Math. VI. 33.)

Cererea acést'a pentru lipsele nóstre temporale se introduce cu cuventele „*pânea nóstra cea de tóte dâlele dâ-ni-o nóue astadi.*“ Cererea acést'a santii parinti o esplica in modu spiritualu, aplicându intielesulu acelei'a nu intr'atât'a la pânea cea trupésca, ci la cea cerésca, adeca la trupulu si sângele lui Isusu Christosu.

S. *Ambrosiu* scrie asia:

„Am dísu vóue cá ce'a ce se offeresce, mai'nainte de ce s'ar' díce cuventele lui Christosu se numesce *pâne*. éra déca s'au disu acele cuvente ale lui Christosu, nu se mai numesce *pâne*, ci se numesce trupu. Pentru-ce se díce totusi

1) I. c. 4. 2) Myst. 5. 14. pag. 131. — 3) I. c. p. 67.

in rogatiunea Domnului, carea urméza dupa acelea: „*pânea noastră?*“ Se dice pâne, dara pâne *supersubstantiala* séu *ἐπιουσιον*. — Pânea acést'a nu e ace'a carea trece in trupu, fora pânea vietiei eterne (Jo. 6. 35), carea intaresc e substanti'a animei nóstre. Pentru ace'a, ce grecesce se dîce „*ἐπιουσιος*,“ latinesce se esprime cu „*quotidianum*“ (de tóte dilele.)

Déca inse e pânea de tóte dilele, pentru ce o iai totusi numai dupa trecerea unui anu, cum au datina se faca grecii in orientu. Tóta diu'a o primesce, ce tóta diu'a 'ti folosesce. Asia se traiesci cá tóta diu'a se fî demnu a-o primí. Tu audi, cá de câte ori se offeresc sacrificiulu, mórtea, inviarea, inraltiarea Domnului si iertarea pecatelor se significa (intipuesce). Pentru-ce totusi nu iai tóta diu'a pânea acést'a a vietiei? Cel'a ce are rana, are lipsa de medicina. Rana e cà suntemu in pecatu: éra medicin'a este, tain'a cea cereasca si venerata.“¹⁾

Totu in acestu intielesu explica si *S. Cyrilu*, scriendu asia:

„Pânea acést'a communa nu e substantiala, dara pânea ace'a carea e santa, este substantiala: cá si cumu ai dice, asediata spre sustinerea substantiei animei. Pânea acést'a nu trece in trupu neci in secesu, ci spre mantuirea sufletului si a trupului teu se imparte in tóta substanti'a t'a. Éra cându se dice „*astadi*“ este de a se intielege tóta diu'a, cum marturisesce si *S. Paulu* (Evr. III. 14.)²⁾

Pânea nóstra cea de tóte dilele dà-ni-o nóue astadi — scrie *S. Cyprianu* — se póte intielege si in modu spirituale, si in intielesulu cuventelor (simpliciter), pentru-cà in ambe intielesuri servesce spre mantuire. Pânea vietiei este Christosu, si pânea acést'a nu e a tuturor, ci a, nóstra. Si precum dîcemu „*Tatalu nostru*,“ pentru-cà e tatalu celoru ce credu si intielegu, asia dîcemu si pânea nóstra deóra-ce Christosu e panaa acelor'a, cari atingu (iau) trupulu lui. — Pânea acést'a apoi ceremu se ni se dé in tóta diu'a, cá nu cumv'a cei ce suntemu in Christosu si tóta diu'a luàm s. Eucharistia spre mancarea mantuirei prin comiterea órecarui pecatu greu se ne separamu de trupulu lui Christosu. . . . Dreptu ace'a pentru ace'a ceremu cá tóta diu'a

¹⁾ l. c. l. 5. c. 4. ²⁾ l. c. 5.

se-ni-se dé pânea noastră, adeca Christosu că toti cei ce suntemu si traimu in Christosu, se nu ne departamu dela santîrea si trupulu lui Christosu.“

„Se pôte intielege inse si asia, că cei ce ne-amu lapedatu de lume, si cu credinti'a darului Spiritului santu ne-amu deslipitu de bogatiile si frumsetiele ei, nóue însîne ceremu mancare si hrana, cum dîce Domnulu că, celu ce nu se lapeda de ale s'ale, nu pôte se fia invetiachelulu meu. (Luc. 14. 33.) Dreptu ce unulu că acel'a, care s'a facutu invetiachelulu lui Christosu, lapedandu-se de dupa cuventulu Domnului de tóte, trebuie se cêra mancare quotidiana, si se nu aiba multe pofte.¹⁾

Cu esplicarea acestoru doi santi parinti, consuna si cele ce scrie *Tertulianu*. „Pânea noastră cea de tóte dîlele dà-ni-o nóua astadi — dice — este de a se intielege mai multu in sensu spirituale. Christosu este pânea noastră, pentru că Christosu e viétia si pânea e viétia. „*Eu sum pânea vietiei*,“ (Jo. VI. 35) éra in altu locu dîce: „Pânea este Cuventulu lui Domnedieu celui viu, care s'a scoboritu din ceriu,“ căci si corpulu in pâne este (Acest'a este trupulu meu.. Luc. XXII. 19). Deci cerendu pânea de tóte dîlele, ceremu perpetuitate in Christosu, si individuitate dela trupulu lui. Dara dupace cuventulu acest'a se pôte intielege si trupesce, nu fora religiune pôte se aibe si intielesu spirituale.“²⁾

Pre cându santii parinti pâna aci citati cuventulu *pâne* 'lu iau in intielesu spirituale, pre atunci S. Chrysostomu se pare a-lu luá in sensu verbalu. — Marturisirea lui este cea urmatória:

„A demandatu se ceremu pâne supersubstantiala nu spre desfatare ci spre nutrire, carea suplînesce slabitiunea trupului, si departa primeşdi'a perirei ce se nasce din fóme. Nu (a demandatu) se ceremu mese lucurióse in mîncări, nu ferturi delicate, nu maestriele bucatariloru, nu vinuri mirositórie, si altele ce delectéza palatele, ingreunéza stomachulu, intuneca mintea, éra trupului i dau putere spre insultarea sufletului. . . . Nu a invetiatu că acést'a se ceremu, ci pâne supersubstantiala, adeca ce trece substanti'a

¹⁾ l. c. XVIII si XIX. ²⁾ l. c. cap. VI.

trupului si 'lu intaresce. Pânea acést'a apoi avemu se o ceremu nu pre multi ani, ci ce'a-ce e destulu pre diu'a de adi.¹⁾ (Cfr. Math. 6. 34.)

5. — „*Si ne iérta nòuș pecatele nòstre, precum iertamu si noi peccatosiloru nostru.*“

„Erá consecuentu, cá din considerarea liberalitatei lui Domnedieu se ceremu si indurarea (elementi'a) Lui Domnedieu a sciutu cá Elu e singuru fora de pecatu, pentru ace'a ne invétia se ceremu „Si ne iérta pecatele nòstre.“ (Ter-tulianu l. c. VII. 11.)

Dupa (cererea) ajutoriului de mancare — scrie *S. Cyprianu* — se cere iertarea peccatoru, cá cel'a ce de cátra Domnedieu se nutresce, in Domnedieu se si traiésca, si se aibe grigia nu numai de viétia presenta si temporala ci si de cea eterna, carea o póte cascigá de i-se voru iertá peccatele. Acestea (peccatele) Domnedieu le numesce datoría, cându in evangelia díce: „*ti-am iertatu tóta datoría pentru cá m'ai rogatu.*“ (Math. 18. 32.)

„Cu ce necesitudine, cu ce grigia si in ce modu salutaru ne facemu atenti cá suntemu peccatosi, cei ce suntemu indemnati a ne rogá pentru iertarea peccatoru, pentru cá, cându ceremu iertare dela Domnedieu, sufletulu se-si aduca a-minte de starea conscientiei s'ale. Cá nemene se nu se cugete pre sene a fire nevinovatu si ast'feliu falindu-se cá se nu piéra, — prin ace'a cá i-se demanda cá tóta diu'a se se róge pentru peccate, i-se dá se intieléga cá tóta diu'a peccatuesce, — cum ne invétia si *S. Joanu* dicúndu: „*De vomu díce cá peccatu nu avemu pre noi insine ne insielamu, si dreptate nu este intru noi. De vomu marturisi peccatele nòstre, credintiosu est: si dreptu cá se ierte nòua peccatele.*“ (I Jo. I. 8, 9.) In aceste, *Joanu* a cuprinsu ambele si adeca: cá trebue se ne rogamu pentru peccate, si rogandu-ne se ceremu iertarea peccatoru. pentru-cá celu ce ni-a invetiatu a ne rogá pentru peccate si datorie (gresiele) ni-a promis indurare si iertare parintiésca.“

Nu numai inse atát'a, ci (D.-dieu) a adusu si legea constríngéndu-ne prin óresi-careva conditiune si promi-

¹⁾ *Cyprianu l. c.*

siune, cá numai asia se ceremu a ni se iertá peccatele, dupa cum si noi insine iertamu peccatosiloru nostrii, dandu-ni-se a intielege, cá noi rogandu-ne pentru peccate, nu potemu dobandí ceea-ce ceremu, de nu vomu face si noi asişderea faşia de peccatosii nostrii. Acést'a cu amenintiarea censurei s'ale si mai tare ni-o inculca Christosu dicúndu: „*Si candu stati de ve rogati, iertati ori ce aveti in protiv'a cuiv'a, cá si parintele vostru celu din ceriuri se ierte vbue gresielele vbstre, cá de nu veti iertá voi nici parintele vostru celu din ceriuri nu va iertá vbue gresielele vbstre.*“ (Marc. XI. 25, 26.) In diu'a judecatei nu vei avé neci o scusa, acolo dupa sententia vei fi judecatu, cáci cum vei face asia vei fi osenditu (asia vei patí). Domnedieu a demandatu cá cei primiti in cas'a lui, se fia pacínici, de o intielegere si de o sêmtíre, cá precum ne-amu facutu in nascerea cea de a dóu'a (botezu,) asia se remanemu si dupace amu fostu re'noiti: cá cei ce amu inceputu a fire fiii lui D.-dieu, in pacea lui Domnedieu se remanemu, si cari un'a suntemu in Spiritu, unu sufletu si o sêmtire se avemu.“ ¹⁾

Cu esplicarea acést'a deplinu consuna si marturisirea *S. Cyrillu*, carele scrie asia:

Multe peccate avemu. Gresimu cu cuventulu si cu mintea, si multe demne de osenda facemu, in câtu, déca vomu díce cá peccatu nu avemu, pre noi insine ne insielamu. (Jo. I. 8.) Dreptu ace'a cându ne rogamu cá se ni se ierte peccatele precum iertamu si noi peccatosiloru nostrii, prin acést'a incheiamu óresi careva legatura cu Domnedieu. Recugetandu dreptu ace'a cá ce va se primimu pentru fiacare fapta, se nu intardíamu, neci se ne inderetnicimu a iertá vatemarile imprumutate ce se intempla intre noi. Vatemarile ce ni se causéza suntu bagatele, usióre si lesne iertatórie, dara cele ce facemu noi in contr'a lui Domnedieu suntu mari si numai cu ajutoriulu indurarei s'ale se potu sterge. „Feresce-te dara cá nu cumva pentru offense puşine si neinsemnate comise in contra t'a, se impiedeci de a tí-se iertá dela Domnedieu peccatele cele mai grele.“ ²⁾

¹⁾ Cyprianu I. c. XXII, XXIII.

²⁾ Catech. myst. 5. 17.

„Cauta ce dăci! — esclama *S. Ambrosiu* — Precum iertu eu, asia se-mi ierti si tu mie, — de vei iertá, se cuvine că se ti-se ierte, — de nu vei iertá, cum vei cere că se ti-se ierte tie.“¹⁾

„Prin cererea acést'a trei lucruri bune, se lucréza: — scrie *S. Chrysostomu* — 1) cei ce au ajunsu la supremulu gradu alu virtutiloru se invétia că se nu cugete multu despre sine insisi, si li-se demanda a nu se prea incredé in faptele s'ale cele bune, ci se fia cu frica si cu cutremuru readucându-și in memoria pecatele trecute. . . . Dreptu acé'a prin cuventele (cererei „Si ne iérta nóue s. c. l.“) celoru ce ducu o viétia perfecta li s'a gatitu unu scutu de umilintia. — 2) Pre cei ce dupa botezu au alunecatu in pecate nu-i lasa se desperzeze de mantuire, ci-i invétia că dela doctorulu sufleteloru se céra iertare. — 3) Dupa acést'a apoi adauge invetiatur'a umanitatei. Voiesce adeca se fimu blandi tația de cei pecatosi si se nuamintimu nedreptatile casiu-nate nóue de catra altii, ast'felu încátu prin iertarea acelor'a si noi se aflamu iertare. Noi insine se premergemu si se desemnamu modulu si mesur'a indurarei, deóra-ce nu mai atât'a ceremu a ni se dá, câtu amu datu si noi de aprópelui nostru, si numai atât'a iertare poftimu, câta damu si noi gresitiloru nostrii.“²⁾

In urma, *Tertulianu* scrie: „Ne invétia se ceremu iertarea gresieleloru nóstre. Marturisirea (recunóscerea) pecatelor este cerere de iertare, pentru-cà celu ce cere iertare, marturisesce pecatulu. Prin acést'a se aréta, că penitenti'a este bine primita inaintea lui Domnedieu, carele mai voiesce acé'a, decâtu mórtea pecatosului.“³⁾

6. — *Si nu ne duce pre noi in tentatiune* — ispita.

„Prin acést'a (cerere) se aréta că diavolulu nemica nu pote se face in contr'a nóstra de nu i-se permite acé'a mai atât'iu dela Domnedieu. Tóta temerea, devotiunea si iubirea nóstra avemu dara se o punemu in Domnedieu, pentru-cà in tentatiunile ce avemu de a-le suportá, celui reu nu este iertatu nemica se face, de nu i-se dá potere spre acé'a dela Domnedieu. . . .

1) De sacram. l. 5. c. 27. n. 28. 2) l. c. 5. 3) l. c. c. VII.

Poterea acést'a i-se dà in dóue chipuri, — si anume: séu spre pedepsirea nóstra cându pecatuimu, séu spre maringe cându suntemu probati, cum vedemu din istori'a lui Jovu (I. 12) si din s. evangelia (Jo. 19. 12.)

„De alta parte cându ne rogamu cá se nu venimu in ispita, prin acést'a suntemu admoniati a ne aduce aminte de slabitiunile si nepotintiele nóstre, cá si cum ni-s'aru dice: cá neme fora de séma se nu se preainaltie, nemene se nu se trufésca si se-si aróge cev'a nume, se nu se laude de confessiune si de patime, căci insusi Domnedieu a dîsu invetiandu-ne: „*Priveghiați si ve rogati. cá se nu intrati in ispita. Spiritulu e desceptu, éra trupulu slabu.*“ (Marc. 14.. 38.)

S. Ambrosiu intregesce intielesulu cererei din cestiune esplicându modulu si mesur'a tentatiunei. — Dîce adeca: „Si nu lasá cá se fimu dusi in tentatiune“ ce nu potemu suferí. Nu dîce si nu ne duce in ispitate, ci cá si unu atletu atare tentatiune voiesce, carea natur'a omenésca o póte suportá.“²⁾

De unu intielesu cu S. Ambrosiu este si *Tertulianu* scriendu ast'felu:

„Si nu ne duce pre noi in tentatiune“ adeca: nu lasá a ne ispití de catra cel'a ce ispitesce. Departe se fia cá se dîcemu că dóra Domnedieu ispitesce pre omu, cá si cum nu ar' cunósce credinti'a fiacarui'a, ori ar' vré cá omulu se alunece (in pecate). Atâtu nepotinti'a câtu si reutatea e a diavolului. Pentru-cá lui Avramu nu pentru ace'a i-s'a demandatu se sacrifice pre Fiiulu seu, cá si cum Domnedieu ar' fi voitu se tenteze credinti'a lui, ci se-o probeze. . . . Chiaru si Christosu fiindu tentatu de diavolulu, prin ace'a a demonstratu, că diavolulu este facatoriulu si spriginitoriulu ispiteloru“.³⁾

S. *Chrysostomu* cuprindiendu ambele cereri intr'un'a, acelea asia le esplica: „Din lucrarea diavolului multa intristare ni se face; multe inse si din partea ómeniloru, cari séu pre fația ne infestéza séu pre ascunsu ne pismuescu. Chia'r si trupulu scolându-se adese asupr'a sufletului acestui'a multa

¹⁾ S. Cyprianu l. c. XVIII. XXIV. ²⁾ l. c. l. 5 29. ³⁾ l. c. c. VIII. Cfr. S. Cyrillu Jer. Catech. myst. 5. n. 17.

dauna i causéza séu prin diferite morburi ne gatesce dorere si langóre.“

„Dreptu ace'a, dupace din tóte partíle multa si deosebita intristare ne coplesiesce, din acést'a cauza suntemu invetiati a cere cá D.-dieu de acele tóte se ne mantuiésca. Cu ajutoriulu (domnedieescu) tóta turburarea se asiédia, valurile se liniescu, spiritulu celu reu chiamasia de rusinatu recede dela noi, precum órecandu nu fora mandatu a esitu din ómeni si a cutezatu se între in porci. Cà déca nu a avutu putere neci preste porci, cum ar' poté se invinga pre ómenii cei priveghiatori, trezi si incungiurati cu ajutoriulu lui Domnedieu pre care 'lu numescu Imperatulu loru.“¹⁾

7. — *Ci ne scapa de celu reu.*

Ce se intielege prin cererea „nu ne duce pre noi in tentatiune,“ aréta cealalta cerere ce urméza — (ci ne scapa de celu reu). Acést'a cerere este clausul'a tuturoru rogatiuniloru si cereriloru descoperite. Renlu acést'a este diavolulu si pecatulu,²⁾ in contr'a caror'a scutu tare si credintiosu este, cându celoru ce se róga D.-dieu li dà ajutoriulu si mantuire. (Cyprianu l. c. XXVII.) „Domnedieu carele a stersu pecatele vóstre si a iertatu foradelegile vóstre, e puternicu a ve aperá si intarí in contr'a maiestrieloru diavolului, cá se nu ve póta stricá acelu inimicu, dela care se nasce pecatulu. — Celu ce se increde in Domnedieu, nu se teme de diavolulu. „Déca D.-dieu e cu noi cine e in contr'a nóstra.“ (Rom. 8. 31.) „Ce temere se aiba in lume unulu cá acel'a, alu carui scutitoriu in lume este Domnedieu.“ (S. Cyprianu l. c. XXVII.)

Precum se scie cu cererea „ci ne scapa de celu reu“ rogatiunea Domnului se incheia. — Nu inse asia la S. Chrysostomu. — Elu care — cum s'a vediutu, cererile a 6-a si 7. le-a cuprinsu intr'un'a, — de inchiare amintesce inca alta ce, — vorbesce adeca despre imperati'a si puterea si marirea lui D.-dieu, dicându :

„Cà a t'a este imperati'a si puterea si marirea in veci aminu.“ Asia incheia rogatiunea.

1) Cyprianu l. c. 2) Cyrillu Jer. si Ambrosiu l. c. 30.

Macar-cà in s. scriptura edit. vulgata acést'a nu oc-
cura cá parte a rogatiunei, — dara pre tempulu S. Chry-
sostomu ace'a s'a intrebuintiatu si s'a crediutu a fi parte in-
tregitória a rogatiunei Domnului, a-buna-séma pentru ace'a
cà acelu adausu occura in bibliele grecesci.

Èra intielesulu acelui adausu dupa S. Chrysostomu este,
cà prin ace'a voiesce se se dîca: Aceste ceru dela tene,
pre care cá pre cel'a ce ai imperati'a vecînica te cunosc
imperatulu tuturoru, — dela tene ceru, carele tôte poti câte
le voiesci, si esci incungiuratu de marire ce neme nu-o
pôte luá. — Pentru tôte aceste inse multiamimu Acelui'a,
carele atâte bunatati ne-a datu, carui'a se cuvine tóta ma-
rirea, onórea si imperati'a, Tatalui, Ffiului si Spiritului santu,
acum si pururea si in vecii veciloru Aminu.¹⁾

J. Borosiu.

Intrebuintiarea Psaltírei in oficiulu besericescu. *)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I.

Pentru ce psalmii, impartîti de ordinariu câte nóue,
ori psalmi intregi, ori numai pãrti de psalmi se chiama
„Catisme“ = siederi? La intrebarea acést'a asia res-
punde Latas archieppulu de Zante in revist'a „Sion.“

Cartea psalmiloru se imparte in trei feliuri: a) Se im-
parte in 150 psalmi din cari se compune cartea. Impartîrea
acést'a este fórte vechia, statornica si neschimbatiósa atâtu
la Jidovi câtu si la Crestini. b) A dóu'a impartîre stã in gru-
parea tuturoru psalmiloru in 5 carti, dintre cari fiecare se
sfêrsiesce cu cuvintele: A minu A minu.**), — Dupaimpar-
tîrea acést'a avem: Cartea prima, cuprinde psalmii dela
1 pâna la 40 inclusive; cartea a dóu'a cei dela ps. 41
pâna la 71; cartea a trei'a cei dela 72 pâna la 88;
cartea a patr'a cei dela 89 pâna la 105 si cartea a cinci'a
psalmii dela 106 pâna la 150. — Vré se dîca Psal-
tîrea se imparte in cinci carti, cá si unu alu doile Penta-

¹⁾ l. c. pag. 48.

*) Dupa „Revue de l'eglise grecque-unie.“ Nr. 4 din a. c.

**) Evreesce: amen, amen. latinesce: fiat, fiat.

teuchu. Si impartîrea acést'a este asemenea foarte vechia si neschimbatiósa. c) A trei'a impartîre este ce'a dupa Catisme s'au si ederi (grecesce: *Καθίσματα*. = cathismata). Anume intrég'a Psaltire se imparte in 20 de catisme, cuprindindu fie care mai multi psalmi, anume dela cincii pâna la diece (d. e. catisma a 13-a). Catismele se subimpartu érași in câte trei sectiuni numite (*Στάσεις* =) stari, avêndu fiecare docsologi'a propria (adeca „Marire, Si acum. Alilui'a 3. Mètanii 3.). Singuru numai catism'a a XVII (de sâmbata deminéti'a) consta dintr'unu singuru psalmu, ad. din ps. 118 (*Ἄμωμος* = Beati immaculati) Fericiti cei ce suntu fàra macula (prihana) etc. subimpartîtu si acest'a in trei stari.¹⁾

Impartîrea acést'a este recunoscuta la Jidovi; — ea se facù la Crestini pre la inceputulu vécului alu a IV-le. Éca originea-i: In primele vécuri crestine se petreceá in beseric'a nóstra chiaru contrariulu dela ce'a ce se intêmpla astadi relativu la Psaltire. Pre atunci nu esistáu in oficiulu sacru imnii besericesci asia numiti (*Τροπάρια*) tropare, ci se cântáu psalmii lui Davidu cu o melodia particularia si de obicei in dóue strane. Dupa ace'a se introduse la crestini datiu'a vigileloru séu paz'a (*ἀπυγνία*) de nópte etc., sub decursulu caror'a se cântáu mai tóta nóptea psalmii lui Davidu; si pentru de-a nu ostení poporulu prin cântare monotóna, incepura a intretiese rugatiuni si felurite cetiri (cetenii). In restêmpulu acestoru rugatiuni si cetiri poporulu se asiediá pe scaune; si apoi dupa rugatiune si lectura se incepeá érași cântarea psalmiloru.²⁾ Sântulu Vasiliu celu mare asia dîce in materi'a acést'a: „Obiceiurile statorite acum sunt de o potriua, sunt de o acordu in tóte besericele; pentru-cà la noi poporulu se scóla de cu nópte . . . si dupa ce s'a rugatu, se apuca de cântarea psalmiloru, indata-si impartîti in dóue strane (coruri), si respundu in cântari de psalmi.“³⁾ Canonulu alu 17-le alu Sinodului locale dela Laodicea (in Frigi'a, a. 364) dice: „Nu se cade a gramadí psalmii in adunari, ci dupa fiecare psalmu se se lase unu intervalu, si apoi se se continue altu psalmu.“⁴⁾

¹⁾ „Orologiulu celu mare“ pag. 6—15. ²⁾ Analogu se intempla astadi in ritulu latinu la Matutinu (Manecare). — ³⁾ Ep. catra clerulu dia Neocesaria. ⁴⁾ La Dr. J. Ratiu, Drept. bis. pag. 124.

Acest'a este dara motivulu, pentru care crestini*i* impartira Psaltirea in 20 de siederi, vré se dica totu-atâtea intrerumperi ale cântarei psalmiloru, in cari se faceá rogatiune si cetirea, si fiindu-cá atunci'a poporulu siedeá, folosira cuvântulu „*Καθίσματα*, adeca tîmpu in care siedeá. Astadi mai intrebuintiamu inca cuvântulu acest'a *Καθίσμα*, de-si noi procedemu relativu la psalmi — chiaru contrariulu dela ce'a ce se practicá atunci'a. Pentru-cá precându pre atunci'a nu eráu alt'felu de imni si de rogatiuni afara de psalmi, si cetirile se faceáu din ss. scripturi, ori cá eráu tîlcuiri din aceste, astadi psalmii au devenitu cetiri, si imnii suntu piesele ce noi le numimu (*Τροπάρια*) tropare. In urmare astadi poporulu siede sub cetirea psalmiloru, ér' de multu stá cându i cântáu, asia cá cuvântulu *Καθίσμα* in Psaltire astadi nu mai are nici o insemnare; ori mai corectu, dupa usulu de adi, insemnarea i s'a schimbatu cu totulu.

II.

Cum se intrebuintiéza Psaltirea in oficiulu beserice*i* orientale ne aréta urmatóri'a Tabela:

Catismele	Starea I	Starea II	Starea III
I	Ps. 1, 2, 3.	Ps. 4, 5, 6.	Ps. 7, 8.
II	Ps. 9, 10.	Ps. 11, 12, 13.	Ps. 14, 15, 16.
III	Ps. 17.	Ps. 18, 19, 20.	Ps. 21, 22, 23.
IV	Ps. 24, 25, 26.	Ps. 27, 28, 29.	Ps. 30, 31.
V	Ps. 32, 33.	Ps. 34, 35.	Ps. 36.
VI	Ps. 37, 38, 39.	Ps. 40, 41, 42.	Ps. 43, 44, 45.
VII	Ps. 46, 47, 48.	Ps. 49, 50.	Ps. 51, 52, 53, 54.
VIII	Ps. 55, 56, 57.	Ps. 58, 59, 60.	Ps. 61, 62, 63.
IX	Ps. 64, 65, 66.	Ps. 67.	Ps. 68, 69.
X	Ps. 70, 71.	Ps. 72, 73.	Ps. 74, 75, 76.
XI	Ps. 77.	Ps. 78, 79, 80.	Ps. 81, 82, 83, 84.
XII	Ps. 85, 86, 87.	Ps. 88.	Ps. 89, 90.
XIII	Ps. 91, 92, 93.	Ps. 94, 95, 96.	Ps. 97, 98, 99, 100.
XIV	Ps. 101, 102.	Ps. 103.	Ps. 104.
XV	Ps. 105.	Ps. 106.	Ps. 107, 108.
XVI	Ps. 109, 110, 111.	Ps. 112, 113, 114.	Ps. 115, 116, 117.

Catismele	Starea I	Starea II	Starea III
XVII	Ps. 118.	Mânele t'ale	Cauta si te indura.
XVIII	Ps. 119, à 123.	Ps. 124, à 128.	Ps. 129, à 133.
XIX	Ps. 134, 135, 136.	Ps. 137, 138, 139.	Ps. 140, 141, 142.
XX	Ps. 143, 144.	Ps. 145, 146, 147,	Ps 148, 149, 150.

III.

Cum se urméza cele 20 catisme in oficiulu septemânei, ne arata urmatóri'a: Tabela

	Deminéti'a	Sér'a
Dumineca	II si III	—
Luni	IV si V	VI
Marti	VII si VIII	IX
Mercuri	X si XI	XII
Joi	XIII si XIV	XV
Vineri	XVIII si XIX	XX
Sambata	XVI si XVII	I

Din tabel'a acést'a vedemu, cà Psaltírea se incepe cu Sâmbata sér'a (precându in beseric'a apuséna — Dumineca deminéti'a).

De insemnatu este, cà Dumineca sér'a nu se cetesce nici o sectia a Psaltirei.

Dela Duminec'a de dupa 14 septemvre pâna in Paresemi (postulu mare) se urméza acel'asi rîndu, in recitarea Psaltirei, afara de Luni, Marti, Miercuri si Joi sér'a, cându se cetesce catism'a 18.; ér' catismele estoru seri se impreuna cu cele de deminéti'a. Dumineca deminéti'a se adange catism'a 17.¹⁾

Incepédu din Paresemi pâna in Miercuri'a sânta (a Septemânei patimiloru) inclusive Psaltírea se cetesce de dóue ori in septemâna; ér' din Joi'a mare pâna in Sambat'a oc-tavei ss. Pasci nu se cetesce de locu.

V. Gr. Borgovann.

¹⁾ V. Orologiulu celu mare pag. 464, unde catismele de Vineri nu-si urméza in síru. Ingrigatorii tiparirii cartiloru din Blasiu suntu rugati a ne luminá in punctulu acest'a.

Predica pe Serb. Intrarei in Biserica a P. S. Dómniei N. de D.-dieu Nascátore.

„Cine este acést'a carea se
ivesce cá diorile, frumósa cá
lun'a, alésa cá sórele?!”

Cant. Cântariloru VI, 9.

Trei ani trecusera dejá, dela nascerea Preacuratei Ver-
gure Mari'a. Trei ani, decandu sórele frumosu plinu de bu-
curia, 'si tramise radiele s'ale se salute prim'a óra pre
cea mai sânta si mai sublîma fientia dintre tóte, câte
se nascuse pâna atunci pre pamentu, se salute pre regin'a
angeriloru nou nascuta — pre P. C. V. Mari'a. — Acesti trei
ani au espiratu usioru si placutu, si parintii buni, religiosi
— intielegu pre Joachimu si An'a — 'si adusera aminte
de promisiunea s'a, de votulu seu, cà ori ce li va dá prea-
bunulu D.-dieu, ori pruncu ori fetitia, pre acé'a o voru
jertfí lui D.-dieu cá singuru lui se-i sierbésca. Ei mergu
dara adi cu micuti'a loru Maria si o ducu in baseric'a dela
Jerusalimu, cá acolo se se crésca singuru in legea cea sânta
a lui D.-dieu, si ast'feliu se-si incépa ea carier'a s'a marétia
de a fi laud'a popóraloru.

Ce esemplu frumosu I. A! pentru parinti de a-si cresce
pre pruncii sei.

Si eu vínu a ve aretá adi cá: parintii suntu datori
a-si cresce in legea lui D.-dieu pre pruncii sei.

Fíti — ve rogu — cu luare aminte!

*

*

*

Desf D.-dieu este celu mai avutu si nu are lipsa de
darurile (donurile), séu jertfele nimenui, totusi 'si afla
placcere déca cinev'a i duce lui daruri, jertfe, càci prin da-
rurile duse lui D.-dieu, 'si aréta omulu supunerea s'a si cá
D.-dieu e Domnulu seu celu mai inaltu. Si cu câtu este
mai frumosu si mai cu iubire si mai din anima dusu darulu:
cu atât'a e mai placutu inaintea lui D.-dieu.

Dela Noe primí D.-dieu jertf'a cu bucuria si facù lega-
tura cu dênsulu, cà nu va mai fi altulu diluviu, care se
strice totu pamentulu; si puse cucurbeulu pe ceriu cá sem-
nulu legaturei s'ale D.-diesci.¹⁾ Dela Avramu primí chiar'

¹⁾ Facere 8, 20.

si numai vointi'a de a-si jertfi acest'a pre fiiulu seu, o primí cu atât'a bucuría, încátu facù legatura cu Avramu, cà pre acest'a 'lu va face tata a multe neamuri, va immultí semintí'a lui cá stelele ceriului si din semintí'a lui va esí asceptarea popóraloru — Rescumperatoriulu lumei.¹⁾ Dela Solomonu primí baseric'a frumósa edificata lui de acest'a in Jerusalimu, o primí cu bucuría si promise, cà va fi anim'a si numele seu acolo porurea si ochii sei voru priví asupr'a locului aceluí'a, va ascultá rogatiunea poporului si pre acest'a 'lu va mántuí de tóte periclele,²⁾ si asia mai departe.

Inse unde s'a adusu vre-odata o jertfa mai placuta, unu daru mai iubitú lui D.-diu decâtú chiar' adi prin parintii religiosi Joachimú si An'a? Càci ei darnira lui D.-diu pre ace'a, carea pentru religiositatea si pietatea s'a — prevediute de catra D.-diu din eternu — erá cea mai placuta si cea mai iubita lui D.-diu dintre tóte fícele pamentului; pre ace'a, pre carea insu-si D.-diu o numesce „unica“ pre pamentu: „un'a este porumbiti'a mea“ — díce Domnulu — „cea de sevêrsítu a mea, un'a este maicei s'ale alésa celei ce o-a nascutu pre ea, vediutu-o-au pre ea fetele si o au fericitu imperatesele si o voru laudá pre ea.“³⁾ Au dusu la baserica Joachimú si An'a pre P. C. V. Mari'a, carea erá alésa de D.-diu Tatalu, cá se fia maica fetióra Ffiului seu.

Si prin ce óre si-a dobândítu P. V. Mari'a atât'a placere alui D.-diu? — Prin religiositatea si pietatea s'a unica pre pamentu, si la acést'a religiositate si pietate au contribuitu multu parintii sei asemenea religiosi prin crescerea frumósa ce-i dederá in baseric'a din Jerusalimu începéndu dela etatea ei de 3 ani pâna la anulu alu 14-lea alu vietiei s'ale.

Ce esemplu frumosu I. A! pentru toti parintii de a-si cresce pre pruncii sei intru fric'a si legea cea sânta alui D.-diu! S. Pavelu apostolulu díce: „Parinti, cresceti pre fii vostrii intru invetiatur'a lui D.-diu!“⁴⁾ Acést'a este cea mai mare si mai sânta diregatoría a parintíloru. Dela implinírea cu scumpetate a acestei diregatoríe atérna nu numai fericirea trupésca si sufletésca a pruncului, cí atérna

¹⁾ ib. 22. 17. 18. — ²⁾ III. împ. 9, 3. — ³⁾ Cant. cânt. 6.

⁴⁾ Efes. 6, 4.

si fericirea patriei si a natiunei. Căci crescerea data pruncului se vede in trênsulu pâna la adênci betrânetie.

Suntu unii parinti, cari numai despre ace'a se ingriegiescu, că se căscige si se lase avere multa prunciloru sei, dar' despre crescerea loru nu se ingriegiescu.

Despre unii că acesti'a dîce Socrate: Acei'a cari numai despre ace'a se ingriegiescu, că pruncii loru se fie avuti, éra nu si despre ace'a, că pruncii loru se fie buni si morali, acei'a suntu asemenea acelor'a, carii 'si nutrescu preabine pre caili sei, inse nu-i invétia la greutatile indatinat, prin urmare ei au cai buni, grasi si frumosi dar' neinvestiati la cev'a si fâra folos. Asemenea gresiescu fôrte acei parinti cari căsciga de tôte prunciloru sei, numai crescerea receruta nu. Pentru că averea căscigata va avé pretiu mare, pâna cându pruncii nici unu pretiu nu voru avé, fiindu ei ticalosi si buni de nemica. Si chiar' din contra, pruncii ar' trebuí se fie mai pretiuiti decâtu averea, căci posesorele trebuie se fie mai pretiuitu decâtu posesiunea s'a, — de unde urméza, că acel'a. care dà crescere buna si morala prunciloru sei, desi le dà elu numai puçina avere, totusi le dà multu, pentru că omulu intieleptu se indestulesce si cu puçinu si chiar' si din puçinu pôte fí fericitu pâna candu celu neintieleptu, de ar' avé ori si căta avere spre dispusetiune, nu-i este destula.¹⁾

Déca unu filosofu pagânu s'a cugetatu ast'feliu despre crescerea buna si morala a prunciloru, cu cătu mai vêrtosu unu parinte crestinu trebuie se-si deie tóta nisuinti'a, că pruncutii lui se fie crescuti pentru D -dieu, pentru patria si natiune, adeca: se fie crescuti — buni si morali?

Cu deosebire, se se ferésca parintii inaintea prunciloru sei de cuvinte séu fapte, prin cari s'ar' scandalisá acei'a, d. e. de sudalmi, de vorbe urîte, cleвете, mintiuni si altele. Pentru că asia dîce Isusu: „Cine va scandalisá pre unulu dintru acesti mici, cari credu intru mine, mai bine este lui se-si spêndiure o pétra de móra de grumazulu sen si se se innece intru adînculu marei.“²⁾ Se oprésca pre pruncii sei dela totu ce e reu si stricatosu. Adeca inceputulu creşterei se fie — negativu.

¹⁾ Socrat apud Xenoph. ²⁾ Mat. 18, 6.

Déca prunculu séu fetiti'a comite cev'a fapta rea, parintele intieptu trebuie se-lu dojenésca la momentu aratandu-i in colori câtu se pôte de vie reutatile ce potu urmá din un'a asemenea fapta si descriendu-i-le pre acestea asia, cá se escite disgustu in pruncutiú séu fetitia catra ace'a fapta. Si déca acést'a nu ar' folosí, atunci parintele trebuie se aplice unele pedepse Inse si pedepsele aceste se fie mai multu sufletesci decâtu trupesci. Acelea se aiba inriurintia mai mare asupr'a sêmtiului moralu alu pruncului, decâtu asupr'a trupului acelui'a. De exemplu: punerea in genunchi a pruncului reu inaintea tuturorú câti suntu in casa si esprimarea prin cuvinte, cá ce mare rusine este a fí pruncu reu, a comite o fapta rea si apoi a fi pedepsitu publice pentru ea; séu astringerea pruncului se se róge de iertare parintiloru si fratiloru sei pentru fapt'a s'a rea comisa si se se promita inaintea tuturorú, cá mai multu nu o va face ace'a fapta rea: ajunge mai multu la indreptarea pruncului decâtu dieci de pedepse trupesci séu batâi. Má prunculu batutu desu se invetia si dedá cu batâile, se têmesce la sêmtieminte si in urma va devení duru, contumaciu, nesupusu batâusiu si periculosu. De aci urméza de multe ori — dorere chiar' si intre poporulu nostru romanu — batâi sângeróse, cari une-ori se finescu cu mórte si desastrulu unei'a séu altei'a familie.

Pedepsele se fie dara indreptate mai multu asupr'a vietii spirituale a pruncului decâtu asupr'a trupului acelui'a.

Apoi cele de antâia invetiature date pruncului dupa ce acel'a mai pricepe câte cev'a se fie nu povesti, cleвете séu alte lucruri desierte, ci sânteles rogatiuni si inaltiarea mintei nevinovate a pruncutiului susu la D.-dieu — la Parintele celu prea bunu. Si parintele intieptu, are ocațiuni nenumarate de a o face acést'a. De exemplu: aduce unu daru (donu) dela têrgu, pruncutiulu salta de bucuría si-si arata iubirea s'a catra parintele seu bunu. Oh ce ocaziune frumósa si binevenita, de a indreptá ace'a iubire nevinovata susu la D.-dieu, cá la celu mai bunu parinte alu nostru a tuturor'a, dela care ne vînu tóte darurile!....

Oh. I. A! placutu daru este lui D.-dieu, candu parintele 'si duce pre pruncutiú sei si-i aréta lui D.-dieu, inve-

tiându-i în religiunea s'a cea sânta. Pentru ace'a dîce Isusu : „lasati pre prunci se vîna la mine, cã a unor'a cã acestor'a este imperati'a ceriurilor.“¹⁾

V'am aretatu dara I. A! cã D.-dieu de-si nu are lipsa de darurile nimenui, totu-si le primesce pre acele cu bucuria precum dela Noe, Avramu, Solomonu si altii; — v'am aretatu cã Joachimu si An'a au dusu lui D.-dieu celu mai scumpu daru dintre tôte darurile Testamentului vechiu, candu dusera si daruirã lui D.-dieu pre P. C. V. Mari'a; — si v'am aretatu si ace'a cã parintii de acumu, urmându pre parintii Mariei suntu datori a-si cresce lui D.-dieu pre pruncutii sei. Nu-mi remãnu decãtu dõue cuvinte catra parinti. Parintiloru! Cea mai scumpa avere a võstra suntu pruncutii vostrii. Acêsta avere o va cere D.-dieu din mân'a võstra. D.-dieu insusi v'a pusu în loculul seu aici pre pamentu între pruncutii vostrii. Cresceti-i dara în religiunea cea sânta a lui. Cereti ajutoriulu Mariei în crescerea acestor'a si atunci coron'a võstra si a prunciloru vostrii va fi frumõsa în ceriuri. Aminu.

Vasilie Cris'ie

preotulu Sarvadului si alu Taşnadului.

DIN DIECES'A LUGOSIULUI.

Reflesiuni la starea fonduriloru diecesane.

În numerulu IX — 1888 alu acestei fõie cetindu publicatiunea despre „Starea fonduriloru Diecesei Lugosiului,“ me vedu îndemnatu cã, cu permisiunea St. Redactiunii, façia de acele fonduri, respective Ratiuni se facu unele reflesiuni.

Decretulu sinodului provinciale (T. III. c. IV.) a edîsu cã „sinõdele diecesane suntu de a-se celebrã de regula în totu anulu odata.“ Pre bas'a acestui'a, precum în alte diecese romanesci unite, asia si în Dieces'a Lugosiului s'au celebratu sinõde diecesane în anulu 1882 si 1883, rezultatele caror'a fusera unele statoriri referitõrie la regularea relatiuniloru parohiale. — Pre atunci credeãmu cu totii, cã atãtu prin celebrarea a sinõdeloru episcopesci cãtu si a conferintiiloru protopopesci prescrise, în vieti'a basericei nõstre se vã

¹⁾ Mat. 19, 14.

incepe o era nouă, fiindu în acelu cugetu că pre acést'a cale, clerului esternu i-se va dá ocasiune nu numai de a-se face cunoscutu cu principiile si rezultatele administratiunei diecesane, ci de a cascigá si óresicarev'a influentia indirecta în acea administratiune, întielegu prin consiliulu seu întemeiatu pre esperintiele pastorei practice, si afora de aceste, că i-se va deschide locu accommodatu de a-si descoperi doririle si póte si dorerile s'ale.

Dara cum vedemu în fapta, speranti'a a remasu sperantia, tóte s'au reintorsu pre calea cea vechia, pentru-că, dieu! acum'a neci vorba nu e de sínóde diecesane, éra conferintiele protopopesi cu foruri cu totu au remasu pre papiru dormindu în cele mai multe locuri somnulu mortiei.

Se lasamu inse *de asta data* caus'a netienerei sínódeloru diecesane, care, cum spunu unii, pentru ace'a nu s'ar' mai convocá că nu ar' fi obiecte destulu de ponderóse pentru unu sinodu, séu pentru-că clerulu se nu se pré dedeie a-si practisá consiliulu si cuventulu seu, — ori precum afirma altii caus'a netienerei e că guvernulu nu vede cu ochi buni atari adunari, séu că se nu se eshaurieze cassele basericesci cu espensele de spese pentru membrii sinodali. — Fia cum va fi, déca totusi amu facutu amentire, caus'a e că dupa parerea nóstra starea fonduriloru stá în legatura cu sinodu.

Si cum?

Asia, că fora a trage la îndoiéla dreptulu supremu inspectionale alu Arhierulu diecesanu, cestiunea révisiunei si esaminarei ratiuniloru fonduriloru, respective controlarea manipularei acelor'a s'ar' tiené în competinti'a sínódeloru diecesane, ce'ace s'ar' poté conchide chiar' si din §. 35 alu Statuteloru Capitulu diecesei Lugosiului. — Amu dîsu că ar' cadé în competinti'a sinodului, unde fiindu adunati membrii clerului esternu, fie-carui'a de dupa chiamarea s'a i s'ar' dá ocasiune a cunoşce, că cum si în ce chipu se manipuléza fondurile cá *fonduri publice diecesane*, si în deosebi acele fonduri, la ale caror'a crescere clerulu celu miseru contribue cu cele 2% anuale, care prin urmáre numera între drepturile s'ale, de-a avé cuvêntu la acele fonduri. Cu ace'a-si ocasiune vediendu apoi clerulu conscientiositatea si esactitatea manipulatíunei din partea acelor'a caror'a le incumba datorinti'a de manipulare, cu bucuria ar' contribui nu numai cu 2% ci si cu mai multu de dupa lipsele diecesane. — Clerulu esternu căm asia dîce „că déca portu sarcin'a, se cunoscú că pentru-ce o portu ace'a? si că preste crucerii mei crutiati cu abnegare, voiescu si eu se am óresi-carev'a dreptu de controla.“ Ce'a-ce clerulu numai asia ar' poté eserciá mai usioru, déca s'ar' chiamá la sinodu în totu anulu, ori si asia déca sinodulu odata celebratu celu multu pre 3 ani dintre membrii clerului din afara ar' alege o comisiune ori esactoratu, chiamarea carui'a ar' fi că în totu anulu în siedintiele s'ale se cerce, se controleze fondurile si despre resultatu pre calea Ven. Ordinariatu pre deplinu se informeze întregu clerulu diecesanu.

Ei, dara nu ar' fi acést'a o ingerintia in drepturile Capitului ori ale Archiepreului diecesanu? Dómnice pazesce se tragemu la indoiéla drepturile acelor'a, — dara cine a vediatu manipulare fora controla competenta? E dreptu cá este censoru capitulariu, dara acest'a éra e din membrii V. Capitulu, care de-odata e si administratoriu alu vre-unui fondu, si asia Administratorii se censuréza unulu pre altulu. Acést'a apoi nu e controla suficienta, neci atunci déca se va adaoge cá din partea V. Ordinariatu se supra-revedu ratiunile, care in urma se tramitu si la Ministeriu. Cáci in deosebi ce se atinge de revisiunea ministeriala — desf se dfe cá acést'a cáte odata o nimeresce, — dara in urma ce-i pasa Ministeriului déca fondurile romanesci nu s'ar' si manipulá cum se cade, — ascépta acolo pâna ce ace'a manipulare o punu de pre-tesctu cá se puna mân'a pre acele fonduri, si apoi in veci pururea nu ti-le dá inapoi cum a facutu si cu alte fondatiuni romanesci. Si apoi pentru-ce nu s'ar' poté infintia esactoratu diecesanu cum s'a facutu in dieces'a Oradei, — séu pentru-ce nu s'ar' poté face nescari statute de administrare buna, — in care cá in dieces'a din Cinci-Basericí (Pécs), unu numeru óresficarev'a din Clerulu din afora in totu anula sè se chiamo in lontru la censurarea fondurilor?

Chiar' pentru-cá de-oparte Stimat'a Redactiune a datu publiciteii starea fondurilor din Dieces'a Lugosiului, — éra de alta parte cá in acést'a diecesa nu exista neci esactoratu diecesanu, neci statute de administratiune, si clerulu esternu nu are neci o parte intru cunóscerea mai detaiata a fondurilor diecesane, afu de folositoriu cá, pre bas'a ratiuniloru publicate, se facu puçine observári la acele, care suntú urmatóriele:

Preste totu, dupa parerea mea, starea fondurilor publicata nu reprezenta starea factica, pentru-cá nu se insémna remanentiele de cassa ale fondurilor. Ace'a nu dá icóna chiara despre *manipulare*, pentru-cá nu se atinge neci cu unu cuvêntu *cá cátu a costatu spesele administratiunei si pre ce s'au spesatu*, din care apoi s'ar vedé esact'a observare a scopului fondatoriloru. Nu se insémna óre avut'au ori ba fondurile *pierdere* din ace'a, cá unele interese ori capitalia nu s'au potutu deplinu incassá? — Cá Clerulu se fia deplinu informatu, trebuiá sè se mai schimbe formul'a: cea vechia observata la publicarea starei fondurilor, cu alt'a mai esacta, — dandu-se locu in adnotari si la ace'a, óre suntú obligatiuni invecchite, — apoi sè se deslucésca óre cum stáu banii depusi in cassa parsimoniala fallita din Lugosiu? Pre lángha acést'a trebue sè se scie si ace'a, cá restantiele de camete ar' fi si mai mari, déca nu s'ar' fi descriu cu finea anului 1885=1478 fl. 50 cr. cá neincasabili pentru imprumutulu celu nefericitu de 2500 fl. datu pre la 1873 fostulu Episcopu Joanu cânduv'a Olteanu, — cum se afirma — numai prelángha unu reversu simplu, din care imprumutu apoi érasí numai 1122 fl. 68 cr. s'a resolutu asia dicúndu din remasulu

indirectu alu numitului Episcopu, — dara 1377 fl. 32 cr. s'a solvitu din cass'a numita diecesana, — adeca dintr'unu fondu diecesanu s'a pusu intr'altu. Pentru-cà de unde s'a formatu cass'a diecesana? Din venitul intercalariu episcopescu de dupa mórtea episcopului Alesandru Dobra, care venitu ar' fi trebuitu se incurga in fondulu viduo-orfanalu si in alu preotfloru deficienti, — dara fia iertatulu Olteanu affirmative dupa facut'a *intrebare* a protopopiloru — din acei bani a formatu numit'a cassa diecesana, din care apoi a datu donatiuni si imprumuturi dupa placu, — lasandu Capitulului la departarea s'a din Lugosiu dechiaratiuni de rebonificare, — óre inse rebonificatu-s'au sumele erogate, ar' scí se o spuna membrii V. Capitulu?

Ace'a inca nu se póte díce cà dóra restantie de camete crescú in mesur'a cresterii fonduriloru, pentru-cà precându de es. fondurile cu finea anului 1883 au statu din 103,076 fl. 28 cr. pre atunci cu finea anului 1886 (luandu-se afara celu Jovaiianu) au statu din 107,854 fl. 28 cr. séu in 3 ani au crescutu abia cu 4778 fl., — macaru cà clerulu in decursulu acelorú ani au contribuitu cu 2% = 2178 fl. 61½ cr., Episcopulu diecesanu inca a datu vre-o 1000 fl., — si din venitul intercalariu canonicalu inca s'a potutu capetá o suma frumósa.

Clerulu scie prea-bine ce ordinatiuni grele si imputatórie primesce déca capitaliale basericesci au restantie de camete — din parte-ne recunóscemu cà bine se face emiterea ataroru ordinatiuni, — câtu apoi ar' fi prea-frumosu si bine déca acei'a cari nu puçina parte au la acele ordinatiuni cá revisori de ratiuni ar' premerge cu esemplu, cà inzadaru — exempla trahunt!

Si cá se gatamu cu aceste restantie, intre cleru circuléza o veste nu prea imbucuratória, anume cà o parte buna din restantie de camete suntu neincassavere, cà camete ce trecu preste 3 ani. — Ne-amu bucurá déca acést'a nu s'ar' adevérí, — dara déca aieve asia stà treb'a, amu poté intrebá, cà ce basa are ace'a neincassaveritate? dóra ochii inchisi façia de unii debitori si crutiare nejustificavera cu §. 32 din statute? Óri in restempu de vre-o 12 ani nu s'au peróndatu 4 fiscali diecesani platiti din fonduri si dela baserice serace, — ce au lucratu acesti'a?

2. Cum stámu cu *sum'a capitalialorú*? Sum'a generala din 1886 façia de sum'a din 1885 abia aréta unu crescamentu de 471 fl. 88 cr. — Crescamentulu acest'a e la fondulu Chisianu cu 170 fl., — viduo-orfanale cu 89 fl. 73 cr., — deficientiloru 323 fl. 46. cr. s. a. m. precandu la alte fonduri sum'a capitalialorú a scadiutu cá la fondurile rudolfianu, bobianu, cass'a diecesana.

In ce relatiune stà inse acestu crescamentu anualu numai de 476 fl. 88 cr. — cu sum'a capitalialorú, — cu restanti'a cametelorú, si mai alesu façia de competentí'a 2%-ala incaassat de 853 fl. 32 cr?

Se consideramu inse mai aprópe numai cele dóue fonduri mai mari.

a) *Fondulu Rudolfianu* in anulu 1885 a avutu capitalia elocate 42,360 fl. 51 cr. v. a. éra in anulu 1886: 42,311 fl. 61 cr., deci fondulu acest'a mai mare are unu scadiementu in capitalu de 48 fl. 90 cr. — macarcà venitele si erogatele publicate aréta cà:

camete s'au incassatu.	1674 fl. 03.	} deci ar' trebui se fia remanentia de 489 fl. 03 cr.
stipendie s'au datu.	1185 fl. —	

b) *Fondulu viduo-orfanale* in anulu 1885 a statu in capitalia 40,453 fl. 36 cr., éra in anulu 1886: 40,543 fl. 09 cr., deci aréta unu crescamentu de 89 fl. 73 cr. desí venitele si erogatele aréta cà in camete au incursu. : 2111 fl. 67 cr.

din cele 2% ₀	: 853 fl. 32½ cr.	} deci ar'trebuí se fia restu de 829 fl. 13½
sum'a: 2964 fl. 99½ cr.		
éera in erogate	2135 fl. 86. cr.	

desí s'ar' poté díce cà din acésta suma órecarev'a parte s'ar' tiené de fond. preutiloru deficienti.

Acum'a dupace din ambe aceste fonduri numai 40 fl. 83 cr. (89 fl. 73 cr — 48 fl. 90) s'au elocatu in capitalia nóue, intre-barea ar' fi cà ce s'au facutu cu restulu de 1177 fl. 26 cr.? óre afla-se acest'a ori si numai in parte buna in baii parati, séu s'au cheltuitu pentru administrare? Si preste totu clerulu cu totu drep-tulu s'ar' poté cà cà cele 2%₀ ale s'ale nu le vede capitalisate, — pentru-cà clerulu pentru ace'a contribue la fonduri cá acele se totu crésca, si ast'feliu veduvele loru ori chiar' preotii deficienti se capete pensiuni cuvenite din cari sè se póta sustiené, — éra nu câte 30—80 fl., — respective 150—200 fl. pre anu, — din care nu unu preotu dara neci díleriulu abia póte traí in miseri'a s'a.

Fiindu cà e vorba despre cele 2%₀ nu potemu trece cu vo-derea neci ace'a cà, cu tóte cà dela clerulu bauatianu cele 2%₀ se subtragu la preceptorate dejá cam din 1875, éra dela Clerulu din Ardealu se subtragu la V. Episcopia: totusi vedemu cà restan-tiele de 2%₀ suntu 1317 fl. carea suma se vede a fire totu stabila in toti anii, macaru cà din anu in anu ar' trebui sè se micsioreze, deóra-ce restantierii in totu anulu indoitu au se platésca pâna la depurarea restantie. Ar' fi de doritu, cá in venitoriu sè se insemne nu numai sum'a incassata, ci si competentiele curente, publicându-se si conspectulu competintieloru, cá fie-care preotu se cunósca me-sur'a detorieloru s'ale, — prin acestu modu V. Ordinariatu nu ar' poté veni in pusetiune de a pofí computarea si indreptarea conspectu-lui(?). Din acelu conspectu apoi s'ar' poté convinge clerulu si despre ace'a, óre in ce proportiune contribue la fonduri membrii V. Capitulu intre cari suntu casatoriti si celibi, — si óre in re-latiune equitabila se impartasiescu din acele fonduri preotii si veduvele ardelene cu cele din Banatu.

3. Atâtu la Fondulu Rudolfianu, — câtu si la celelalte fonduri — se dîce spre esemplu că din perceptiuni s'au elocatu 2912 fl. 70 cr., — de unde ar' fi se devenimu la acelu cugetu: canta numai câtu de frumosu a crescutu acestu fondu! Dara illusoria devine acêsta presupunere, de locu câtu se va combiná statulu fondului din anulu premergatoriu, pentru-că macarcă s'a elocatu atâti'a bani — capitalulu fondului totusi are unu scadiementu de 48 fl. 90 cr., deci neci ce s'a incassatu nu s'a capitalisatu cu totul. Si inca e intrebare: óre fondulu rudolfianu nu a luat u imprumutu dela altu fondu — ceea-ce se practiséza.

Déca V. Episcopia voiesce că clerulu se cunósca că cu câtu s'a inmultitu capitalulu fonduriloru, simplamente se dica, éta din capitalia s'au incassatu atâta si s'au elocatu atâta, deci capitalulu a crescutu cu atâta, insemuându firesce si remanenti'a cassei. — Totu la fondulu Rudolfianu se mai dîce că la 33 studentu s'au datu stipendia o suma de 1185 fl. v. a.

Precându ar' fi de asceptatu că in relatiune cu eventual'a crescere a capitalialoru si in façi'a cameteloru curente si a restantieloru de camete — sum'a de stipendie in totu anulu se crésca, vedemu că in anulu 1886 s'au datu cu 58 fl. mai puçinu in stipendia cá in 1885. Noi celu puçinu nu vedemu se fia proportiune între stipendiale date de 1185 fl. — si între competinti'a de camete 2707 fl. 94 cr. si de restanti'a in camete 3,287 fl. 35 $\frac{1}{2}$, — deórace façi'a de aceste sum'a stipendieloru e cu 1622 fl. 94 cr. mai puçina decâtu chiar' competinti'a curata de camete, si cu 4910 fl. 29 $\frac{1}{2}$ cr. decâtu sum'a cameteloru restante, si éراسي cu 489 fl. 83 cr. decâtu sum'a incassata. Ori dóra administratiunea preliminarulu seu 'lu baséza numai pre competinti'a crescuta séu sumele incassate in anii trecuti, éra nu si pre intrég'a suma a cameteloru? Chiar' si la casulu primu ar' poté se fia preliminarulu mai estinsu, cu atâta mai vêrtosu că precum s'a vediutu sum'a capitalialoru totu nu s'a inmultitu.

Óre cându se va aretá mai mare zelu intru incassarea cameteloru? atunci cându preliminarulu e restrinsu, séu cându e mai estinsu? Credu că si V. Administratiune va crede că in casulu I, deórace la acestu casu, lips'a 'lu va silf cá cametele se le incasseze. Si apoi destinatiunea fondului este a ajutorá studentii sermani, éra nu a lasá camete restante, séu chiar' a dispune cu sume buisióre in bani parati. Neci scimu, óre la impartîrea stipendieloru se obsérva deplinu intentiunea fondatoriloru, si că óre la ace'a obsérva-se cev'a cheia? séu se impartu numai pre nimerite? Cātu de bine ar' fi si aci nesce statute regulate!

4. La fondulu viduo-orfanale sum'a pensiuniloru e indestulitória că cum se vede veduvele se inmultiescu. Aci totusi reinprospetamu o cestiune si anume: Óre V. Ordinariatu nu vede inca sositu tēmpulu cá façi'a de sum'a pensiuniloru se se puna capetu separatismului batatoriu la ochi ce se face între preotesele veduve

din Ardealu si Banatu, — satorindu o cheia ecuitabila. Ori nu suntu preotii din Banatu si Transilvani'a totu ai unei diecese? Si déca adi unu preotu fungéza in Banatu, mâne nu pôte se vîna in Ardealu si viceversa, ori dóra pentru-cà dotatiunea preotîmei din Ardealu e mai miserabila, preotesele loru veduve érase se fia mai miserabilu provediute cu pensiuini? Multe s'ar' mai poté reimprospetá aci, de nu amu sperá firmu cà acésta cestiune unor'a pôte delicata se va deslegá ecuitabilu.

5. Façia de fondulu Jovaiianu ar' fi de doritu, cá deodata cu aretarea capitalialoru si remanentiiloru de cassa sè se insemne pretiulu realitatiloru inmobile ale fundatiunei, si baremi odata se se faca cunoscutu clerului scopulu acelei fundatiuni diecesane.

In urma inca un'a, apoi gatamu. Suntu unii din Cleru cari vréu a sci din fonte securu cumcà Administratorii fonduriloru diecesane, ar' avé nescari percente anuale séu de dupa sum'a capitalialoru, séu de dupa sum'a intereseloru incassate, — prin urmare cà s'ar' fi pusu de vre-o 2 ani iucóce atare sarcina a conto fonduriloru, ce mai 'nainte nu esistá. Nóue nu ne vîne a crede asia cev'a — déca totusi e adeveratu acést'a, fia-ne iertatu a indreptá ace'a intrebare cà óre detorinti'a administrarei fonduriloru nu e strînsu legata cu officiulu innaltu de membru Capitulariu, si inca fàra remuneratiune? (Cfr. §. 25) si óre administratorii cá atari potu sîe-si se-si satoréscá atari percente fàra ascultarea sî invoirea clerului? — pentru ce nu s'a suscepitu acést'a si in statute, — la pertractarea caror'a neci vorba nu erá de acést'a. — Apoi déca veteranii capitulari au potutu administrá si au si administratu fundatiunile fàra plata, — pentru ce nu se potu administrá si adi, cându acele fonduri abiá au crescutu cu câtev'a mîi floreni. — Óre e dreptu si ecuitabilu cá Ven. Administratiune sè se lase a se remunerá in sarcin'a fundatiuniloru clerului? Séu pentru ace'a se-si puna clerulu tóta nisuinti'a intru incassarea regulata a cametelor, cá fructulu osteneleloru s'ale, in óresi-carev'a parte se-lu aiba V. Domni Administratori. Tare bine ar' fi déca din centru s'ar' dá indemnu celoru din afara la jertfire si lucrare comuna intru promovarea intereseloru diecesane si intr'acestu respectu.

Déca se dà remuneratiune de percente, — se constitue postu de cancelistu cu 210 fl., — se platesce fiscu cu 400 fl. ori si mai bine, — se platescu contributiunele s. a.: cum se voru inmultí fundatiunile?

Fia, cá din aceste reflexiuni facute cu scopu curatu, auctoritatea suprema diecesana, cu bunavointi'a-i parintéscá, se aplice acele ce tientescu spre promovarea fundatiuniloru diecesane si spre implinirea justelor dorintie ale Clerului.

V A R I E T A T I.

O serbare culturala a avutu locu la Naseudu in 4 l. tr. In acésta dî s'a serbatu iubileulu de 25 ani alu gimnasiului superioru romanu gr. cat. infientiatu si sustienutu din fondurile fostiloru granitari ai regim. I. confiniaru si s'a inauguratu noulu edificiu gimnasialu redicatu si adaptatu din acelea-si fonduri. — O multîme mare de români au luat parte la acésta frumósa serbare, care s'au inceputu inca din sér'a dîlei precedente cu illuminatîe, conductu de facîi si serenada, s'au urmatu in dîu'a de 4 oct. cu benedicerea noului edificiu, banchetu etc. si s'au finitu in demanétî'a dîlei subsecuente cu balulu arangiatu in nóptea dinspre 5 oct. — Serbarea intréga au decursu spre multiemirea tuturoru participantiloru, cari indepartându-se la ale s'ale nu incéta a laudá imposanti'a noului edificiu gimnasialu si ospitalitatea vechiloru granitieri.

O dedicatiune a Reginei Carmen Sylva. Pe cându Regin'a României petreceá pe insul'a Sylt a aretatu fórté multu interesu pentru cimiteriulu necunoscutiloru, pe care marea î-i arunca la malu. Pentru acestu cimiteru alu nenocitiloru caduti jertfa marei a dedicatu nobil'a regina o pétra comemorativa. Acestu monumentu alu caritatîei augustei dómne, o pétra mare, necioplita, de granitu, s'a desvelitu la 2 Septembre n. a. e. r. La acésta serbare a asistatu unu publicu numerosu, compusu din óspetii bái de mare Westerland, ér' directorulu bái a tiénutu o cuvéntare, in care a multiumitu augustei regine pentru nobil'a ei dedicatiune si á spusu cum Carmen Sylva pe tîmpulu petrecerei s'ale in Westerland dîlnicu cercetá cimiteriulu necunoscutiloru si puneá flori din cele mai alese pe morminte. — Dedicatiunea reginei suna ast'felu: *Gândindu-se la veduvele si orfanele din departare a dedicatu acésta pétra Carmen Sylva. Westerland 17 Augustu 1888.* — Acésta dedicatiune, impreuna cu o poesie ocaionala de Rudolf Koegel, s'a asediatu intr'o capsula de arama si a fostu zidita in fundamentulu petrei comemorative. — In dîu'a desvelirei a sositu din castelulu Pelesiu dela regin'a Elisavet'a o telegrama de salutare adresata directorului báiorn.

Carmen Sylva intre copii. „Ilustrirte Zeitung,“ revista ilustrata din Lipsic'a, represiinta pe *Carmen Sylva*, regin'a României, la malulu marei in insul'a Sylt. Regin'a stá pe o stâncá, cu o carte in mâna, ér' giuru impregiurulu Majestatîi S'ale o multîme de copii se imbulzescu spre a ascultá cuvéntele ei.

Pentru Academi'a romana a testatu bancherulu Jacobu Neuchot din Jasi 20.000 de franci.

O aventura a Majestatîi Sale Imperatoriului-Rege alu Austro-Ungariei. Monarchulu nostru se preumblá mai in véra prin valea Jainzen lînga Ischl. Unu tieranu se apropiá de elu si se puse la vorba: — „Suntu multi ómeni in Ischl, dar' mie nici unulu nu-mi

póte ajutá; am o rugaminté la curte, dara nu-mi vine rëndulu se me vedu si eu inaintea imperatului. De-ar' traí fericitul archiduce Francisc Carol, tatalu imperatului, elu me cunosceá si acum'a ar' pune o vorba pentru mine." Imperatulu í-i dîsè zimbindu: „Ei, povesteste-mi si mie, ce rogaminte ai, póte cà 'ti potu dá eu vre-unu svatu, macaru cà nu suntu asiá prietenu cu d.-t'a cá Francisc Carol." Tieranulu i povestí totu ce aveá de povestitu. — Dupa câtav'a vreme se apropiá o grupa de ómeni, cari salutara plini de respectu. Tieranulu graí atunci: „Trebue se fii d.-t'a omu mare, de te onoréza ómenii acesti'a atâtu de multu." — Dupa 2½ óre tieranulu ajunse a-casa. Aici aflá, cà unu servitoriu de curte fusese la elu se-i spuna, cà imperatulu i-a implinitu dorintiele.

Contra colerei asiaticé dlu Dr. Gamaleia — románu din Basarabi'a — a inventatu o metoda de ̂oltuire, analóg'a oltuirei Drului Pasteur contr'a muşcarei de câni turbati.

Fulgerulu, cá medicu de ochi. O grósnica furtuna isbucni in Wolverhaptón. Unu orbu, care din nenorocire 'si pierduse vederea, erá tocmai condusu a-casa, cându de-odata í-i trecù pe dinaintea ochelariloru, pe care í-i portá cá se-si ascunda albéti'a ochiloru, unu fulgeru, impreuna cu unu tunetu asiá de infricosiatu, încátu orbulu se ingrozí de spaima si sêmţi doreri la capu. Dupa puşine momente abiá, sêmţi elu, cà si-a recâscigatu vederea.

Unu baiatu fenomenalu. — La Magaloru, lângá Saragos'a, in Spani'a, se afla unu baiatu care pune în cea mai mare uimire pe cei care 'lu vedu. Elu nu are inca 9 ani si pare unu omu de 25 de ani celu puşinu. Are o inaltîme de 1 metru 487 milimetri si cantaresce 64 de kilograme. Forti'a lui e in raportu cu dezvoltarea fisica. I-se pune in spate o greutate de 113 kilo si alérgea cu ea, la pasu gimnasticu, cá-si-cum n'ar' avé nimicu. La fie-care 6 luni se observa o crescere intreitu de mare cá la alti copii. Se prevede cà la vrêsta de 26 ani are se fia uriasiulu pamêntului.

Londr'a inmorala. — Intr'o predica tienuta in dñele trecute dete cardinalulu Manning o icóna infricosiata despre Londr'a din punctu de vedere religiosu. „Nici unu orasiu din lumea crestina, dîsè elu, nu arata o icóna atâtu de infricosiata cá Londr'a. Din 4 milióne de crestini, suntu 2 milióne, cari nu cercetéza nici unulu beseric'a. Si câtu de puşini dintre aceste 2 milióne suntu botezati, câtu de puşini comunicati? Londr'a e o pustíia selbatica, cá Rom'a cea vechia; ea este unu canalu, in care se scurgu tóte natiunile din tóte pecatele lumei.“

Ardealulu se va impreună cu Bucovin'a prin un'a linia de cale ferata ce se planuesce a se construí in tempulu celu mai deaprópe. Nón'a linia de cale ferata va porní dela statiunea Betleanu a calei ferate somesiane si, trecîndu prin valea Ilvei, Dornei, Putnei si Moldovei, se va întinde pâna la statiunea Câmpu-lungu a calei ferate bucovinene.

Cuventari bisericesci si funebrali de Josifu Joanu Ardeleanu, parochu gr. or. rom. — Tomulu II. Aradu 1888. — Editur'a autoriului. Tipografi'a diecesana. Pretiulu 1 fl. — Oplu acest'a, care a aparutu in dfilele acestea, constà din 145 pagine in formatu mare 8°. In partea prima se afla 11 cuvântari intocmite pentru diverse ocaсии, anume: la Nascerea Domnului, la chramulu besericei, la unu scopu de caritate, sfintire de clopote, Intémpinarea Domnului, Dominec'a Tomei, Dominec'a a VI dupa Rosalii, la unu martiru. Dominec'a VIII dupa Rosalii, sfintire de cruce si Inaltiarea sf. cruci. — In partea a dóu'a cuprinde 11 cuvântari funebrali: La unu preotu tîneru bine meritatu, la unu crestinu fruntasiu, la unu sinucisu, la o fetióra, la unu crestinu piosu, la o preotésa tînera, la unu vechiu si bravu invetiatoriu, la morti de diverse stari, la mórtea grabnica a unui preotu tîneru, la unu casu de mórte prin inecare si la unu functionariu. — Recomendamu deosebitei atentiuni a clerului romanu acestu nou volumu de predici a zelosului nostru colaboratoru.

Povesti ardelenesci culese din gur'a poporului de Joanu Popu Reteganulu. — Acest'a este numele unei frumóse colectiuni de povesti poporale adunate de zelosulu invetiatoriu din Rodn'a-veche, ale càrui publicatiuni pe terenulu acest'a suntu bine cunoscute onor. publicu cetitoriu. Colectiunea amintita a esítu in 5 parti. Fie-care parte à 80 pag., formatu 8°. Pretiulu fie-carei parti 25 cr. (Se vînde fie-care parte si separatu.) Colectiunea acést'a are urmatoriulu cuprinsu: **Partea I.** contiène: Prefaçi'a. Trifonu habauculu. Aflatulu. Dreptatea si strîmbatea. Fêta frumosu zalogitu. Cerbulu. Tórceti fete, c'a muritu bab'a Clóntia. Ganulu Tiganulu. — **Partea II.** Craiés'a Zîneloru. Cei doi copii cu pèrulu de auru. Vizoru, Craiulu sierpiloru. Tamâ'a dracului. Doftorulu Toderasiu. — **Partea III.** Omulu de omenie nu pier. Din fêta - fetioru. Lupulu cu capu de feru. Crâncu, vênatoriulu codriloru. Fiutiulu oii. Aripa - frumósa. Cei trei prietini. — **Partea IV.** Mam'a cea rea. Ioanesiu mesariulu. Stanu Bolovanu. Noroculu si mintea. Istétia si pace. Meru si Pèru. Serac'a mama. Azim'a mergatóre. — **Partea V.** Povestea lui Pahonu. Nu mintí. Piperusiu Petru si Florea in flóritu. Zin'a apelor. Voiniculu Parsionu. Urma galbena si Piparusiu Petru. Pariutele Arvinte. Partea prima este precedata de o prefaçia de dlu profesoru Alexiu Viciu si de portretulu d-lui J. Popu-Reteganulu. — Éta cum se esprima fratii Grimm despre insemnatatea povestiloru poporale: „Povestile, parte prin popularitatea lor, parte prin fiint'a lor interna, suntu destinate a cuprinde credinti'a curata a unui conceptu naivu despre lume; ele nutrescu immediatu, cá laptele, blându si placutu, séu cá mierea dulce si satiosu, fàra se ingreuienze.“ — Din parte-ne recomandam cetitoriloru nostrii se-si procure acésta nóua si interesanta colectiune de povesti poporale — care se afla de vëndiare si la noi.

Proprietariu. Redactoru si Editoru: Nicolae Fekete-Negrutiú in Gherl'a.

Gherl'a, Imprimari'a „Aurora“ p. A. Todoranu.